

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.22.254/2017/17. szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

. Döme Attila előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperes: felperes

Az alperesek: I.rendű alperes

II.rendű alperes

Az alperesek képviselője:

jogtanácsos I. rendűért

Az I. rendű alperesi beavatkozó:

beavatkozó

A beavatkozó képviselője:

. Lóczi Gabriella ügyvéd

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

I. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Óvárosi Törvényszék 61.Pf.639.830/2016/9.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.86.793/2014/125.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A Kúria megállapítja, hogy az I. rendű alperest utólagos elszámolási kötelezettséggel 800.200 (nyolcszázezer-kétszáz) forint felülvizsgálati eljárási illeték terheli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2010. augusztus 24-én 15 óra 30 perc körüli időben az I. rendű alperes által üzemeltetett, menetrend szerint közlekedő 9. számú buszjáraton utazott utasként az ittas és kábítószer hatása alatt álló II. rendű alperes. A buszon két kollégájával jegyellenőrzést végző személy kezéből kitépte az adatfelvételi lapot, a pótdíjazásra szolgáló tömböt, ezeket kidobta a busz ablakán, és goromba módon szitkozódva, trágár szavak használatával fenyegette

őket. A jegyellenőrök nyomban elhagyták a buszt, amely továbbhaladt. Miután a felperes felszállt a buszra a II. rendű alperes az ő öltözékét kifogásolta, meglökte, majd kétszer fején ütötte és további konfliktust helyezett kilátásba a leszállásuk esetére. A többi utas kiabált, hogy „jaj megveri, jaj megveri”, amit az autóbusz vezetője hallott. A sofőr a buszt a közeli végállomásig vezette, és ott biztosította az utasok leszállását. A végállomáson a felperes és a II. rendű alperes is leszálltak a járműről. Ott a II. rendű alperes nagy erővel ököllel megütötte a felperes fejét, aki ennek következtében a földre esett. A II. rendű alperes a földön fekvő és védekezni nem tudó felperest többször nagy erővel fejbe rúgta, majd a fejét felemelő felperes arcába lépett, a földre nyomta, ezt követően a helyszínt elhagyta.

- [2] A felperes a II. rendű alperestől elszenvedett bántalmazás következtében jobb oldali, lényeges elmozdulás nélküli, enyhe benyomódással járó falcsont törést, jobb oldali koponya alapi törést, mindkét halántéklebeny pókháló hártya alatti vérzését, jobb oldali mellkasfali zúzódást, a nyakcsigolya foknyúlvány törését, a jobb arcüreg hátsó kontúrjának törését szenvedte el. Munkaképesség-csökkenése 20%-os mértékű. Folyamatosan szédül, keze remeg, egyensúlyérzéke és mozgáskoordinációja romlott. A káreseményt megelőzően sorsszerűen kialakult kétoldali hallásvesztése 29,6%-os volt, amely a munkája végzésében nem akadályozta. Halláskárosodásának mértéke a bántalmazás után 44,69%-os. Emiatt beszédértése nagymértékben korlátozott, munkáját, zenei művészi tevékenységét akadályozza. A felperes a káresemény időpontjában széleskörű nemzetközi és hazai elismeréssel bíró zeneművész, multi-instrumentalista muzsikus és zeneszerző, dobol, vibrafonon és különböző ütőhangszereken játszik. Az állandósult egyensúly-érzékelési problémája és a kezeinek folyamatos remegése is korlátozza a művészi tevékenysége folytatásában. A fejét ért sérülése miatt a rágóképesség változása folytán két hónap időtartamban pépes étel fogyasztása, gyümölcs, főzelékfélék és pürésített ételek formájában indokolt volt.
- [3] A II. rendű alperest a bíróság jogerősen bűnösnek mondta ki a felperes bántalmazásáért testi sértés büntetében, és ezért őt 2 év 6 hónap börtönbüntetésre, továbbá 3 év közügyektől való eltiltásra ítélte.
- [4] Az I. rendű alperes felelősségbiztosítója a beavatkozó.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [5] A felperes kérte az alpereseket egyetemlegesen kötelezni kártérítés címén 10.000.000 forint nem vagyoni kár és kamatai, 1.832.000 forint vagyoni kár és kamatai, továbbá 2012. május 1. napjától kezdődően havi 98.830 forint járadék megfizetésére.

- [6] Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte, annak jogalapját és összecszerűségét is vitatta. Tagadta, hogy alkalmazottainak magatartása okozati összecszerűgésben állna a felperes II. rendű alperestől elszcnvedett bántalmazásával.
- [7] A II. rendű alperes érdemi ellenkérelme ugyancsak a kereset elutasítására irányult, a keresetet jogalapjában és összecszerűségében is vitatta.
- [8] Az I. rendű alperes pernyertessége érdekében beavatkozó csatlakozott az I. rendű alperes érdemi ellenkérelméhez.

Az első- és másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 15 nap alatt 8.015.181 forintot és kamatait. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [10] Az elsőfokú bíróság érdemi döntése meghozatalakor értékelte az I. rendű alperes üzletszabályzatát és forgalmi utasítását. Kiemelte a forgalmi utasítás 27. pontját, amely szerint, ha az utas nem tartja be az utazási feltételeket, udvariasan, de határozottan fel kell kérni azok maradéktalan betartására, ha ez nem vezet eredményre, akkor fel kell szólítani a jármű elhagyására, amennyiben erre nem hajlandó, a rendelkezésre álló hírközlő berendezésen intézkedést kell kérni, ha az utas tevékenysége a személy-, vagyon- vagy forgalombiztonságot veszélyezteti a járművet azonnal meg kell állítani, a járművel nem szabad elindulni és haladéktalanul segítséget kell kérni. Idézte a 32. pontot, amely alapján veszélyes helyzet vagy cselekmény, így a balesetveszély vagy más rendkívüli esemény, szabálytalanság, fegyelemsértés, ittasság, a rend és a tisztaság megbontásának észrevételekor a munkavállaló köteles a helyzet megszüntetésére, a veszély elhárítása íránt intézkedni, közvetlen felettesének vagy a forgalom irányításáért felelős szervezet diszpécserének pedig haladéktalanul jelentést tenni. Aláhúzta az üzletszabályzat IX.2. pontját, aminek értelmében az I. rendű alperes szolgáltatása során kiemelten törekszik a teljes személy- és vagyonbiztonságra, az utazási feltételekben foglaltak betartásának biztosítására, az utazási szerződést megszegők utazásból való kizárására.
- [11] Következtetése szerint a II. rendű alperesnek a jegyellenőrökkel szemben tanúsított magatartása az I. rendű alperes személyszállítási üzletszabályzatának II.4. pontjában foglalt tilalomba ütközött, botrányos, az utasok nyugalmanak megzavarására alkalmas, félelmet keltő, nem kívánatos volt, ennek ellenére az I. rendű alperes jegyellenőrei nem szólították fel a II. rendű alperest a magatartás abbahagyására és a jármű elhagyására, hanem a járművet maguk hagyták el, amivel megszegték a forgalmi utasítás 27. és 32. pontjában, továbbá az üzletszabályzat IX.2. pontjában

foglalt kötelezettségüket. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a történetekről a jegyellenőr sem a buszsofőrt, sem a forgalomirányítást nem értesítette, ezzel lehetővé tette annak a helyzetnek a kialakulását, hogy a II. rendű alperes a buszon maradva a felperes bántalmazását megkezdhesse.

- [12] Azt is felrótta az I. rendű alperesnek, hogy a buszvezető annak ellenére sem állította meg a járművet a forgalmi utasítás 79. pontját megszegve, hogy hallotta az utasok verekedésre utaló kiabálását, intézkedést sem tett a veszély elhárítására vagy a kialakult állapot megfékezésére. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint megszegte a forgalmi utasítás VI. fejezet 75. pontjában foglalt azonnali bejelentési kötelezettségét is. E szerint amennyiben az utasok a tömegközlekedés vagy az egyéni forgalom bármilyen veszélyeztetettségét érzékelik az I. rendű alperes alkalmazottai, őket bejelentési kötelezettség terheli a forgalom irányításáért felelős szervezet diszpécserének.
- [13] A büntetőeljárás iratai alapján megállapította, hogy a felperes sérülését a II. rendű alperes bántalmazása okozta. Az alpereseket a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 344. § (1) bekezdése alkalmazásával egyetemlegesen kötelezte a felperest ért kár megtérítésére. A kár mértékét a Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján állapította meg.
- [14] Az elsőfokú bíróság az aggálytalanként elfogadott szakértői vélemény alapján rögzítette a II. rendű alperes által a felperesnek okozott sérüléseket és azok következményeit. Mérlegelte, hogy a felperes állapota kialakult, abban folyamatos, lassú romlás várható. Értékelte, hogy a felperes sorsszerű hallásromlása, annak mértéke a munkáját még nem befolyásolta, a káresemény következtében kialakult maradványállapota következtében azonban az egyensúlyérzéke romlott, szédül, mozgáskoordinációja beszűkült, beszédmegértési zavarai alakultak ki, élete a bántalmazás miatt jelentősen megváltozott, tekintettel arra, hogy munkáját sem képes a korábbi intenzitással és precizitással végezni. Figyelembe vette, hogy a felperes multi-instrumentalista dzsesszzenész, munkája végzésében a hallásnak kiemelkedő szerepe van, a kezének koordinált mozgása a zenélésnél elengedhetetlenül szükséges, ehhez képest hallása jelentősen romlott a káresemény miatt, kézremegése szintén emiatt alakult ki. Ezért a felperes által elszenvedett nem vagyoni hátrányok kompenzálására 8.000.000 forintot talált alkalmasnak. Élelmiszer feljavítás címén 10.000 forint, gyógyszerköltségként 5.181 forint megfizetésére kötelezte az alpereseket.
- [15] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet fellebbezett részében részben megváltoztatta, és az I. rendű alperes 8.000.000 forintos tőkearaszthatása alapján számított kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontját az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg.
- [16] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást helyesnek, a bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapulónak találta, és jogi

következtetéseiivel nagyobb részt egyetértett. Nem értett egyet a jegyellenőrök magatartásával kapcsolatban kialakított jogi állásponttal. Rögzítette, hogy a jegyellenőrök akkor végezték munkájukat, amikor a felperes még nem tartózkodott a buszon, a II. rendű alperesnek később a felperessel szemben tanúsított viselkedése időben és a II. rendű alperes akaratát illetően is oly mértékben elvált a korábbi eseményektől, hogy az okozati láncolatot a másodfokú bíróság nem állapította meg. Egyetértett viszont a jármű vezetőjének mulasztásával kapcsolatos okfejtéssel. Indokolása szerint az I. rendű alperes az üzletszabályzata VI. pontja szerint kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperest biztonságosan a célállomásra szállítja, és ez megghiúsult akkor, amikor a II. rendű alperes a felperest részben a buszon, részben arról leszállva bántalmazta. Kiemelte az üzletszabályzat 27. és 79. pontjának rendelkezéseit, amelyek rögzítik, hogy a járművet azonnal meg kell állítani, ha az utas tevékenysége a személybiztonságot veszélyeztet, illetve ha a vezető menet közben olyan jelenséget észlel vagy olyan jelzést lát, illetve hall, amelyről arra lehet következtetni, hogy az utasok testi épsége veszélyben van. Az autóbusz vezetője azonban nem vette figyelembe az utasoknak a felperes testi bántalmazására utaló hangos kiáltásait, márpedig ebből arra lehetett következtetni, hogy utas testi épsége a másik utas magatartása miatt veszélyben van. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a buszmegálló közelségétől függetlenül azonnal meg kellett volna állnia és meg kellett volna győződnie arról, hogy valamelyik utas ténylegesen veszélyben van-e, amennyiben igen, úgy a további szükséges intézkedést is meg kellett volna tennie. Ezeknek a követelményeknek a buszvezető általi elmulasztása okozatosságban áll a felperes kárával, annak ellenére, hogy a súlyos bántalmazás a leszállást közvetlenül követően a buszmegállóban következett be.

- [17] A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság helytállónan állapította meg a nem vagyoni kár összegét, és ezzel kapcsolatban az indokolási kötelezettségét is teljesítette. A rendelkezésre álló peradatok okszerű, az iratok tartalmának megfelelő és logikus mérlegeltsége folytán a felülmérlegelésre nem látott lehetőséget. Hangsúlyozta, hogy orvosszakértői megállapítás szerint a felperes fejét ért sérülések közvetett életveszélyt eredményeztek. Rögzítette, hogy a bántalmazás során szerzett sérülések a felperes számára azért jelentenek különösen nagy hátrányt, mert éppen azokat a képességeit érintik, amelyekre zenei munkásságához feltétlenül szüksége van. Figyelembe vette, hogy a sorsszerűen fennállt halláskárosodása nagy mértékben tovább romlott, mozgáskoordinációjának beszűkülése, kézremegése, mind a fellépések alkalmával, mind a kottairásban jelentős nehézséget okoz számára. Értékelte, hogy a felperes kora ellenére aktív művész, akinek az életét a zene határozza meg, ezért a bántalmazás következtében elszenvedett vesztesége fokozott jelentőségű, emellett állapotában javulás nem, csak további romlás várható,

maradványállapota a kommunikációt, mindennapi tevékenységeit is jelentősen megnehezíti.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] A jogerős ítélettel szemben az I. rendű alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezése és új határozat hozatala iránt, az elsőfokú ítélet megváltoztatásával elsődlegesen a vele szemben előterjesztett kereset elutasítása, másodlagosan a nem vagyoni kár összegének 4.000.000 forintra való leszállítása iránt. A másodfokú bíróság által megsértett jogszabályként a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdését jelölte meg, arra hivatkozással, hogy az eljáró bíróságok mérlegelése kirívóan okszerűtlen volt.
- [19] Az I. rendű alperes álláspontja szerint a felperes által a II. rendű alperestől elszenvedett bántalmazás abban az esetben is megvalósult volna, ha a buszvezető a bíróságok által elvárt magatartást tanúsítja, a bántalmazás ugyanis már az autóbuszon megkezdődött, majd a buszmegállóban folytatódott, amiből feltételezhető, hogy a II. rendű alperes a bántalmazást akkor sem hagyta volna abba, ha az autóbusz-vezető a gépjárművet haladéktalanul megállítja. Az autóbusz haladéktalan megállítása esetén - figyelemmel arra, hogy az nem biztonságos leszálláshoz kialakított megállóban történt volna - a vezető az ajtókat nem nyithatta volna ki, így a bántalmazó II. rendű alperest sem hívhatta volna fel a jármű elhagyására, ezzel pedig nem csak a felperes, hanem a többi utas testi épségét és biztonságát is közvetlen veszélynek tette volna ki. Az I. rendű alperes helyeselte az autóbusz vezetőjének azt a döntését, amikor a minimális távolságra lévő autóbusz-megállóhelyre vezette a járművet, lehetővé téve a felperes és a többi utas leszállását. Utalt rá, hogy a buszvezető ekkor haladéktalanul intézkedést kért a diszpécserstől. Az I. rendű alperes értékelése szerint a diszpécser pár perccel korábbi értesítése nem befolyásolta volna a bántalmazást. Az I. rendű alperes vitatta, hogy a felperest ért kár és a buszvezető magatartása között okozati összefüggés lenne megállapítható.
- [20] Másodlagos felülvizsgálati kérelmének indokolása szerint az eljáró bíróságok annak ellenére fogadták el tényként, hogy a felperesnek a bántalmazásban szerzett sérülései miatt kevesebb fellépésre nyílik lehetősége, továbbá a bántalmazás miatti kézremegés, illetve kottairás nehézséget jelent számára, hogy ez bizonyítást nyert volna a perben, ezért ezeknek a körülményeknek a nem vagyoni kár körében való értékelését jogszabálysértőnek találta.
- [21] Az I. rendű alperesi beavatkozó nyilatkozatában csatlakozott az I. rendű alperes álláspontjához.
- [22] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában

való fenntartására irányult, részletesen megismételte az eljárás során már előadott ténybeli és jogi álláspontját.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [23] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.
- [24] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértések és azok előadott jogi indokai tekintetében vizsgálta felül.
- [25] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében a vele szemben előterjesztett kereset jogalapjának fennállását és a megítélt nem vagyoni kár összegét vitatta. A jogalap tekintetében vitatta a másodfokú bíróság által a terhére rótt alkalmazotti magatartás és a felperes kára közötti okozati összefüggés fennállását. Érvelése szerint a bántalmazás akkor is megtörtént volna, ha a busz vezetője a bíróságok által elvárt magatartást tanúsítja, a forgalmi utasítást, illetve az üzletszabályzatot betartja. Álláspontja és az ezzel kapcsolatosan kifejtett indokai azonban tévesek.
- [26] A felek között személyszállítási szerződés jött létre, amikor a felperes felszállt az autóbuszra. Az e jogviszony feltételeire vonatkozó Személyszállítási Üzletszabályzat VI. pontja értelmében az I. rendű alperes kötelezettsége volt az utas célállomásra szállítása, biztonságosan. A Szabályzat szerint egyetlen utas sem zavarhatja a közlekedés biztonságát és utastársainak kényelmét, illetve nyugalma. A forgalmi utasítás 27. pontja szerint, ha az utas nem tartja be az utazási feltételeket, fel kell szólítani a jármű elhagyására. Ilyen magatartásnak minősül a botrányos, utazási feltételekbe ütköző viselkedés. A II. rendű alperes magatartása tehát indokolta volna a forgalmi utasítás 27. pontjában foglaltak teljesítését. Erre annak ellenére sem került sor, hogy a buszvezető észlelte az intézkedésre okot adó cselekményt. Az intézkedést azonban elmulasztotta. Nem állította meg a járművet, nem szólította fel a II. rendű alperest a magatartás abbahagyására és nem kért intézkedést. Ha teljesíti ezeket a kötelezettségeit, megakadályozhatta volna a felperes károsodását eredményező cselekmény folytatását és megóvhatta volna a felperest a később bekövetkezett károsodásától. Az eljáró bíróságok a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelés eredményeként következtettek az I. rendű alperes terhére rótt magatartás és a felperes kereset tárgyává tett károsodása közötti okozati összefüggés fennállására.
- [27] A nem vagyoni kártérítés összegét az eljáró bíróságok a Pp. 206. § (3) bekezdése alkalmazásával, mérlegelés eredményeként határozták meg. Ez a mérlegelés is csak akkor ad alapot a felülvizsgálati eljárásban felülmérlegelésre, ha az alapjául szolgáló ténymegállapítások iratellenesek, az azokból levont következtetések okszerűtlenek, logikailag ellentmondásosak. Egyébként a

felülvizsgálati eljárásban nincs helye a felülmérlegelésnek (BH1995. 134., BH2013. 126.). A Kúria a felülmérlegelésre nem látott okot. Az I. rendű alperes arra hivatkozással támadta a mérlegelés helyességét, hogy a felperes nem bizonyította a fellépései számának csökkenéseit, kézremegését és kottairási nehézségeit. A felperes kézremegése egészségügyi adattal igazolt, egyébként a bíróság a tárgyaláson személyesen is meggyőződhetett arról. A kézremegésből okszerűen következik a kottairási nehézség. A fellépések számának pedig a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása során jelentősége nincs, mert a kieső fellépéseket alapvetően a vagyoni kártérítés körében lehetne értékelni, a nem vagyoni kár körében elsősorban a zenélési képesség hátrányos megváltozása vizsgálható, és legfeljebb ehhez járulóan a fellépések élménye. Emellett a bíróságok egyéb jelentős körülményeket is értékelték a nem vagyoni kár összegének meghatározása körében: az elszenvedett fizikai sérüléseket, amelyekkel összefüggésben orvosszakértői vélemény alapján megállapítható, hogy központi idegrendszeri tüneteket eredményeztek, hallásromlást és beszédmegértési zavarokat váltottak ki, a felperes mozgáskoordinációját, mindennapi tevékenységét is beszűkítették, amik nem csak a zenei tevékenység végzésében korlátozzák őt. Az eljáró bíróságok a nem vagyoni kár összegszerűségének meghatározása során értékelendő jelentős körülményeket hiánytalanul mérlegelési körükbe vonták, és helyesen értékelték, mérlegelésük a Pp. 206. § (1), illetve (3) bekezdését sem sérti.

- [28] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [29] A felülvizsgálati kérelem sikertelensége folytán a felülvizsgálati eljárás költségeinek viselésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az I. rendű alperes köteles. A felülvizsgálati eljárásnak az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján számított illetékének az I. rendű alperes általi utólagos elszámolásáról az Itv. 74. § (5) bekezdése alapján rendelkezett.
- [30] A Kúria az ítéletét az I. rendű alperes Pp. 274. § (2) bekezdésén alapuló kérelmére tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2018. november 7.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági ügyintéző

HM